

Hemşirelik Araştırmalarında Pozitif Psikoterapinin Kullanımı: Bibliyometrik Bir Analiz

The Use of Positive Psychotherapy in Nursing Research: A Bibliometric Analysis

Kübra GÜLİRMak GÜLER¹

ÖZ

Bu çalışma, pozitif psikoterapinin hemşirelik araştırmalarındaki kullanımını bibliyometrik bir analiz yöntemiyle incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırmada bibliyometrik analiz ve bilim haritalama yöntemleri kullanılmıştır. Veriler, 28 Aralık 2024 tarihinde Web of Science veri tabanından 2008-2024 yılları arasındaki araştırmalar temel alınarak toplanmıştır. Veri taraması, İngilizce "Positive Psychotherapy", "Positive Psychological Interventions", "Positive Psychology", "Nursing" ve "Mental Health" anahtar kelimeleri kullanılarak gerçekleştirilmiş ve hemşirelik ile ilgili alanlara odaklanılarak toplam 257 yayına ulaşılmıştır. Analiz sürecinde, verilerin görselleştirilmesi ve haritalanması için VOSviewer, Bibliotext ve Excel yazılımları kullanılmıştır. Çalışma sonucunda, en yaygın kullanılan anahtar kelimelerin "positive psychology", "depression" ve "stress" olduğu tespit edilmiştir. Yazar iş birliğinde en aktif ülkeler Çin ve ABD olarak belirlenirken, İngiltere, Kanada ve Avustralya da güçlü iş birlikleri ile dikkat çekmektedir. Ayrıca, pozitif psikoterapi ile ilgili en fazla yayının Frontiers in Psychology dergisinde yayımlandığı (n=9) belirlenmiştir. Bibliyometrik analiz sonuçları, pozitif psikoterapiye dayalı müdahalelerin hemşirelik araştırmalarında son yıllarda önemli bir artış gösterdiğini, ancak hala istenen düzeyde olmadığını ortaya koymaktadır. Pozitif psikoterapinin hemşirelik eğitiminde ve klinik müdahalelerde daha yaygın kullanılması, psikosozal sorunların önlenmesinde ve mevcut problemlerin çözümünde etkili bir araç sağlayabilir. Bu alanda yapılacak çalışmalar, hemşirelikte ruhsal destek yaklaşımlarının güçlendirilmesine katkı sunacaktır.

Anahtar Kelimeler: Bibliyometrik Analiz, Pozitif Müdahaleler, Pozitif Psikoloji, Pozitif Psikoterapi, Psikiyatri Hemşireliği.

ABSTRACT

This study aims to examine the use of positive psychotherapy in nursing research through a bibliometric analysis method. Bibliometric analysis and scientific mapping techniques were employed in the study. Data were collected from the Web of Science database on December 28, 2024, focusing on studies conducted between 2008 and 2024. The data search was performed using the English keywords "Positive Psychotherapy," "Positive Psychological Interventions," "Positive Psychology," "Nursing," and "Mental Health," targeting nursing-related fields, resulting in 257 publications. Software such as VOSviewer, Bibliotext, and Excel were used to visualize and map data during the analysis process. The findings revealed that the most commonly used keywords were "positive psychology," "depression," and "stress." China and the USA were the most active countries in author collaboration, while the UK, Canada, and Australia also stood out with strong collaborations. Furthermore, it was determined that the journal Frontiers in Psychology published the highest number of articles (n=9) related to positive psychotherapy. The bibliometric analysis results demonstrate a significant increase in studies based on positive psychotherapy in nursing research in recent years, though they are still not at the desired level. The broader application of positive psychotherapy in nursing education and clinical interventions could provide an effective tool for preventing psychosocial issues and addressing existing problems. Further studies in this field will strengthen mental health support approaches in nursing.

Keywords: Bibliometric Analysis, Positive Interventions, Positive Psychology, Positive Psychotherapy, Psychiatric Nursing.

Önemli Noktalar

- * En yaygın kullanılan anahtar kelimeler "positive psychology," "depression" ve "stress" olarak belirlenmiştir.
- * Çin, ABD, İngiltere, Kanada ve Avustralya, en aktif iş birliği yapan ülkeler arasında yer almaktadır.
- * Pozitif psikoterapi ile ilgili en fazla yayın "Frontiers in Psychology" dergisinde yapılmıştır.
- * Pozitif psikoterapiye yönelik araştırmalar artış göstermektedir, ancak çalışmalar henüz istenen düzeyde değildir.

Araştırmada Web of Science veri tabanı yoluyla ile retrospektif bir tarama yapılması sebebi ile etik kurul onayı alınmamıştır.

¹ Dr. Kübra GÜLİRMak GÜLER, Psikiyatri Hemşireliği, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Hemşirelik Bölümü, gulirmak.kubra.24@gmail.com, ORCID: 0000-0003-4450-3737

İletişim / Corresponding Author:
e-posta/e-mail:

Kübra GÜLİRMak GÜLER
gulirmak.kubra.24@gmail.com

Geliş Tarihi / Received: 01.01.2025
Kabul Tarihi/Accepted: 01.04.2025

GİRİŞ

Pozitif psikoterapi (PPT), bireylerin psikolojik dayanıklılıklarını artırmayı, olumlu duygularını güçlendirmeyi ve yaşamın zorluklarıyla başa çıkmalarını desteklemeyi hedefleyen bir yaklaşım olarak son yıllarda hemşirelik alanında önem kazanmaktadır.^{1,2} Bu terapi modeli, bireyin var olan potansiyellerini ortaya çıkarmak ve bu potansiyeller üzerinden bireysel iyilik halini desteklemek üzerine odaklanmaktadır.^{3,4} Pozitif psikoterapinin temel felsefesi, bireyin problemlerine odaklanmak yerine, sahip oldukları kaynakları ve bu kaynakların kullanımıyla geliştirilebilecek becerileri ön plana çıkartmaktır.^{5,6} Hemşirelik mesleği, bireylerin fiziksel, duygusal ve psikososyal iyilik hallerini desteklemeyi amaçlayan bir disiplin olarak, PPT yaklaşımının temel ilkeleriyle büyük bir uyum içerisindeydir.⁷ Hemşirelik uygulamalarında PPT'nin kullanımı, hemşirelerin hasta bakımına olan katkısının artmasına, hastaların iyilik halinin gelişmesine ve sağlık sistemine olan genel memnuniyetin yükselmesine önemli katkılar sağlayabilir.⁸ Özellikle stres, depresyon, anksiyete gibi ruhsal sorunları olan hastaların tedavi süreçlerinde PPT'nin kullanılmasının etkili olduğu gösterilmiştir.⁹⁻¹¹ Bunun yanı sıra, PPT yalnızca hasta odaklı değil, aynı zamanda hemşirelerin mesleki tükenmişliklerini azaltmada ve psikolojik dayanıklılıklarını artırmada da etkili bir araç olabilir.¹² Yapılan araştırmalar PPT temelli eğitim programlarının hemşirelik öğrencilerinin iletişim becerileri, empati ve mesleki tutumları üzerine olumlu etkileri olduğu göstermektedir.^{11,13} Ayrıca, bu yaklaşımın kronik hastalıklarla baş eden bireylerde umut ve yaşam kalitesini artırdığı da kanıtlanmıştır.¹¹

Pozitif psikoterapi ile ilgili hemşirelik alanında yapılan çalışmalar var olmakla birlikte, bu alanda daha fazla araştırmaya ihtiyaç duyulduğu açıktır.¹²⁻¹⁴ Hemşirelik araştırmalarında PPT'nin sistematik bir şekilde ele alınması, hem hasta sonuçlarının iyileştirilmesine yönelik uygulamaların geliştirilmesine hem de hemşirelerin mesleki gelişimlerinin desteklenmesine katkı

sağlayabilir.^{12,13} Ancak mevcut literatür, bu konuya ilişkin sınırlı sayıda çalışma içerdiği için, hemşirelik alanında PPT'nin kullanımına dair genel bir tabloyu ortaya koymak zordur. Bu bağlamda, literatürdeki bu boşluğu doldurmak ve hemşirelik araştırmalarında PPT'nin rolünü daha iyi anlamak amacıyla bu araştırmada bibliyometrik analiz yöntemi kullanılmıştır. Bibliyometrik analiz, belirli bir alanda yapılan bilimsel çalışmaların niceliksel olarak incelenmesini sağlayan önemli bir araçtır.¹⁵ Bu analiz yöntemi, araştırma trendlerini belirlemek, çalışma alanındaki temel odak noktalarını ortaya koymak ve gelecekteki araştırmalar için yol gösterici olmak açısından önemlidir.¹⁶ Hemşirelik alanında PPT'ye dair yapılan bilimsel çalışmaların bibliyometrik analizini yapmak, bu konudaki bilgi birikimini ortaya koyarak, alanın gelişiminde önemli bir rehber olabilir. Ayrıca, bu çalışma, PPT'nin hemşirelikteki uygulama potansiyelini daha geniş bir perspektifle değerlendirmeyi ve bu konudaki araştırma eksikliklerini gidermeyi hedeflemektedir.

Bu çalışmanın orijinalliği, PPT'nin hemşirelik alanındaki kullanımıyla ilgili literatürün kapsamlı bir şekilde incelenmesine ve bu alandaki eksiklerin tespit edilmesine dayanmaktadır. Pozitif psikoterapinin hemşirelikteki yeri ve etkisinin daha iyi anlaşılması hem klinik uygulamalara hem de hemşirelik eğitimi ve araştırmalarına önemli katkılar sağlayacaktır. Ayrıca, bu çalışma, hemşirelik mesleğinin bireylerin iyilik hali üzerindeki etkisini güçlendirebilecek yenilikçi yöntemlerin geliştirilmesine ışık tutacaktır. Bu çalışma, hem mevcut literatürü sistematik bir şekilde değerlendirmeyi hem de gelecekte yapılacak araştırmalar için yeni açılımlar sunmayı amaçlamaktadır. Bu araştırmada şu sorulara yanıt aranmıştır;

1. Hemşirelik alanında pozitif psikoterapi ile ilgili yayınlarda en sık kullanılan anahtar kelimeler nelerdir ve bu anahtar kelimeler arasındaki ilişkiler görselleştirildiğinde hangi yoğunluk alanları ortaya çıkmaktadır?

2. Pozitif psikoterapi ile ilgili hemşirelik yayınlarının yıllara göre dağılımı nasıldır?
3. Pozitif psikoterapi konusuna ilişkin hemşirelik alanında en fazla yayın yapan on dergi hangileridir ve bu dergilerdeki toplam yayın sayısı nedir?
4. Pozitif psikoterapi konusundaki hemşirelik araştırmalarında en fazla iş birliği yapan yazarlar kimlerdir ve hangi

ülkeler arasındaki iş birliği öne çıkmaktadır?

5. Pozitif psikoterapi konulu hemşirelik yayınlarının yıllara göre atıf ortalaması nasıl değişim göstermektedir?
6. Pozitif psikoterapi üzerine hemşirelik alanında yayımlanan ve en fazla atıf alan çalışmalar hangileridir, bu çalışmaların yazarları, yayınlandığı dergiler ve yılları nelerdir?

MATERYAL VE METOT

Bu çalışmada, PPT'nin hemşirelik alanındaki kullanımını incelemek amacıyla bibliyometrik analiz ve bilim haritalama yöntemi kullanılmıştır. Araştırmada, hemşirelik ve PPT ile ilgili literatürdeki yayınlar incelenerek bu iki alanın kesişim noktaları belirlenmiştir. Bibliyometrik analiz, belirli bir alanda yapılan bilimsel yayınların niceliksel olarak değerlendirilmesine olanak tanıyarak araştırma trendlerini, temel odak noktalarını ve bilgi boşluklarını ortaya çıkarmaktadır.¹⁵ Çalışma kapsamında kullanılan materyal ve metot aşağıda detaylandırılmıştır:

Tarama Stratejisi

Çalışmada Türkiye'de bir üniversitenin çevrimiçi kütüphanesi vasıtasıyla Web of Science veri tabanı taranarak elde edilmiştir. Hemşirelik alanında PPT temelli araştırmaları belirlemek amacıyla, İngilizce anahtar kelimeler kullanılarak Web of Science veri tabanında sistematik bir tarama gerçekleştirilmiştir. Bibliyometrik analizde en önemli ve başlangıç aşaması, güvenilir bir veri tabanının belirlenmesidir. Bu tür analizler, genellikle geniş ve kapsamlı veri setlerini içermektedir.¹⁵ Analizlerin doğruluğunu sağlamak ve sonuçların etkinliğini artırmak için veri tabanının belirli bir zaman aralığıyla sınırlandırılması büyük önem taşımaktadır. Web of Science, geniş kapsamlı bir akademik veri tabanı olarak, uluslararası düzeyde yayımlanan yüksek kaliteli bilimsel çalışmaları içermesi ve farklı disiplinlerden yayınlara erişim sağlaması nedeniyle tercih edilmiştir. Ayrıca, bibliyometrik analiz çalışmalarında sıkça kullanılan bir kaynak olarak, veri doğruluğu

ve kapsamlı bilgi sunma kapasitesi bu veri tabanını önemli bir araç haline getirmiştir. Pozitif psikoterapi alanındaki çalışmaların sınırlı olması ve bu konuda hemşirelik alanındaki yayınlara erişim sağlamak için kapsamlı bir kaynağa ihtiyaç duyulması, Web of Science'ı tercih edilmesindeki bir diğer önemli nedendir. Bu bilgiler ışığında, tarama işlemi Web of Science veri tabanında gerçekleştirilmiş ve bilimsel akışın sürdüğü bir veri tabanı kullanıldığından, analiz tek gün içerisinde 28 Aralık 2024 tarihinde tamamlanmıştır.

Bu kapsamda, "Positive Psychotherapy", "Positive Psychological Interventions", "Positive Psychology", "Nursing" ve "Mental Health" terimleri bir arada kullanılarak yapılan arama sonucunda toplam 257 yayına ulaşılmıştır. Tarama sırasında, yayınların PPT ve hemşirelik alanındaki bağlantılarını incelemek için uygun eşleşmeler ve filtreleme yöntemleri uygulanmıştır. Bu çalışmada incelenen yayın türleri şu şekilde dağılım göstermektedir: Araştırma makalesi (Article) 212 adet, derleme makalesi (Review Article) 30 adet, kongre bildirisi (Proceeding Paper) 13 adet, kitap bölümü (Book Chapters) 2 adet türünde yayınlar kullanılmıştır.

Dahil Etme ve Dışlama Kriterleri

Dahil Edilenler: Bu araştırma hem PPT hem de hemşirelik ile ilişkili olan orijinal araştırma makaleleri, derleme çalışmaları ve diğer tüm yayın türlerini kapsamaktadır. Çalışmaya, 2008-2024 yılları arasında yayımlanmış tüm dillerdeki makaleler dahil edilmiştir.

Dışlama Kriterleri: 2008 yılından önce yayımlanan araştırmalar ve sadece PPT veya

sadece hemşirelik alanında olan, ancak iki alanın kesişimini ele almayan yayınlar hariç tutulmuştur.

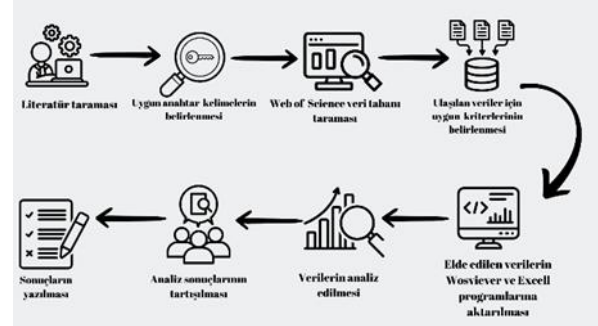
Veri Analizi

Araştırmanın metodolojisine ilişkin ayrıntılı bilgiler Şekil 1’ de sunulmuştur. İstatistiksel Analiz Araştırmada, yüzdelik ve frekans dağılımlarını sunmak ile tablo görselleri hazırlamak için Microsoft Excel 2016 (Microsoft-İngiltere) ve MS Excel Forecast analizi kullanılmıştır. Görsel ağ analizi için ise VOSviewer version 1.6.19 (Nees Jan van Eck and Ludo Waltman Centre for Science and Technology Studies Leiden University) programı tercih edilmiştir. Belirtilen programlar kullanılarak elde edilen verilerin analizi yapılmış ve sunulmuştur.

Analiz kapsamında aşağıdaki kriterler değerlendirilmiştir;

- Anahtar kelimelerin görselleştirilmiş yoğunluk haritası,
- İlgili konuda en fazla yayın yapan on dergi ve yayın sayısı,
- Ortak yazar ve ülke iş birliği,

- Yıllara göre yayın sayısı,
- Yıllara göre atıf ortalaması,
- PPT' ye yönelik hemşirelik alanında
- En fazla atıf alan yayınlara ilişkin bilgiler.

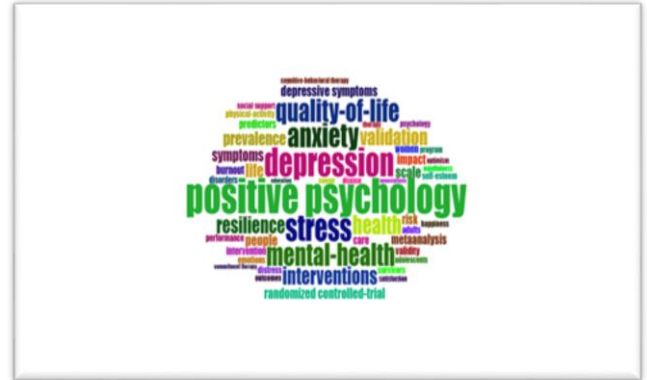
Şekil 1. Araştırma Süreci Özeti

Araştırmanın Etik Yönü

Bu çalışma için etik onay gerekmemektedir, çünkü çalışmada herhangi bir insan ya da hayvan denek kullanılmamıştır. Bununla birlikte, veri tabanlarından elde edilen bilgiler yalnızca açık erişim veriler üzerinden alınmış ve hiçbir kişisel veri toplanmamıştır.

BULGULAR VE TARTIŞMA

Şekil 2 incelendiğinde PPT araştırmalarında, ruh sağlığı problemleri (depresyon, anksiyete, stres) ile yaşam kalitesi ve dayanıklılık (resilience) gibi olumlu psikolojik yapıların sıkça ele alındığı görülmektedir. Kelime bulutundaki "Positive Psychology", "Depression", "Mental Health" ve "Stress" gibi kavramlar, PPT'nin bireylerin psikolojik iyilik halini artırmaya yönelik bir araç olarak kullanıldığını göstermektedir. Bu bulgular, Seligman ve Csikszentmihalyi (2000) tarafından ortaya atılan pozitif psikoloji yaklaşımının, sadece psikopatolojiyi azaltmak değil, bireylerin potansiyellerini güçlendirmeyi de hedeflediğini desteklemektedir.¹

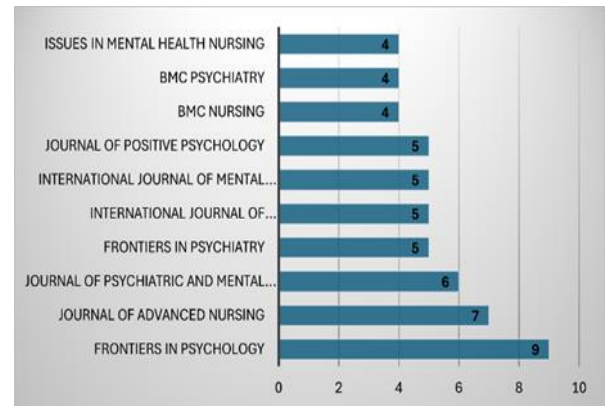
Şekil 2. Anahtar Kelimelerin Görselleştirilmiş Yoğunluk Haritası

"Validation" ve "Randomized Controlled Trial" gibi ifadelerin sıklığı, alandaki çalışmaların kanıta dayalı yöntemlerle gerçekleştirildiğini ve pozitif temelli müdahalelerinin etkinliğinin bilimsel olarak test edildiğini ortaya koymaktadır. Örneğin, Wood ve Tarrier (2010) tarafından yapılan meta-analiz, pozitif müdahalelerinin depresif semptomları azaltmada etkili olduğunu

göstermiştir.¹⁶ Ayrıca, kelime bulutunda yer alan "Quality of Life" ve "Interventions", pozitif müdahalelerin klinik ve toplumsal bağlamlarda yaşam kalitesini artırmayı amaçlayan müdahalelerle ilişkisini vurgulamaktadır. Bulgular, PPT'nin geniş bir popülasyonda (örneğin, ergenler, yetişkinler, kadınlar) uygulandığını ve hem bireysel hem de toplumsal refahı artırma potansiyeline sahip olduğunu göstermektedir. Özellikle depresif semptomlar ve tükenmişlik gibi konularda PPT temelli yaklaşımların etkili olduğu literatürde vurgulanmaktadır.¹⁷ Gülirmak Güler ve arkadaşlarının (2024) kronik hastalığa sahip bir grup hasta üzerinde gerçekleştirdikleri PPT temelli araştırmada, hastaların umut düzeylerinin ve yaşam amacı belirleme becerilerinin arttığı tespit edilmiştir.¹¹ Benzer şekilde, hemşirelik öğrencileri ile yürütülen diğer PPT temelli çalışmalar da bu yaklaşımın oldukça faydalı sonuçlar sağladığını ortaya koymaktadır.¹¹⁻¹³ Son olarak, Guo ve arkadaşlarının (2017) hemşirelik öğrencileri üzerinde gerçekleştirdiği çalışması (n=90), PPT temelli müdahalelerin depresyonu azaltmada ve öz-yeterlik algısını artırmada etkili bir yöntem olduğunu göstermektedir.¹² Bu çalışma, PPT'nin hemşirelik öğrencilerinin psikolojik iyilik halini desteklemek ve akademik yaşam stresleriyle başa çıkma becerilerini geliştirmek için kullanılabileceğini vurgulamaktadır. Sonuç olarak, bu analiz, PPT'nin hem teorik hem de uygulamalı yönlerinin bilimsel bir temele dayandığını ve bireylerin yaşam kalitesini artırmada önemli bir role sahip olduğunu göstermektedir.

Şekil 3, PPT temelli yapılan hemşirelik araştırmalarının yayımlandığı dergilere ilişkin dağılımı göstermektedir. En fazla yayının Frontiers in Psychology dergisinde yayımlandığı (n=9), bunu Journal of Advanced Nursing (n=7) ve Journal of Psychiatric and Mental Health Nursing (n=6) gibi hem psikoloji hem de hemşirelik alanında öne çıkan dergilerin takip ettiği görülmektedir. Bu bulgu, PPT'nin disiplinler arası bir yaklaşımla ele alındığını ve hem ruh sağlığı hem de hemşirelik alanlarında önemli bir araştırma odağı olduğunu ortaya koymaktadır. Dergi

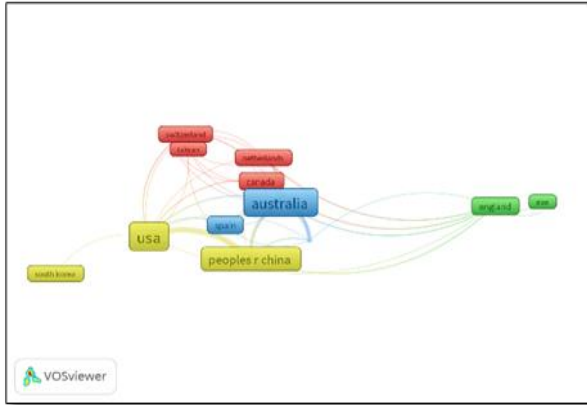
dağılımındaki çeşitlilik, PPT müdahalelerinin klinik hemşirelik, ruh sağlığı ve psikolojik iyilik hali üzerindeki etkisini araştıran çalışmaların farklı disiplinler tarafından ilgi gördüğünü desteklemektedir. Özellikle, Frontiers in Psychology gibi geniş kapsamlı dergilerin bu tür çalışmalara yoğun ilgi göstermesi, PPT'nin sadece sağlık alanında değil, aynı zamanda psikoloji literatüründe de önemli bir yer edindiğini ortaya koymaktadır. Wood ve Tarrier, (2010) tarafından yapılan bir meta-analizde, pozitif psikoloji müdahalelerinin bireylerin ruh sağlığını iyileştirmede etkili olduğu vurgulanmıştır; bu durum, ilgili dergilerdeki yayınların artışını açıklamaktadır.¹⁶ Sonuç olarak, PPT ve hemşirelik çalışmaları, hem disiplinler arası bir yaklaşımla hem de klinik uygulamalarda kanıta dayalı yöntemlerin ön plana çıkmasıyla dikkat çekmektedir. Bu dağılım, PPT'nin hemşirelik araştırmalarında giderek artan bir şekilde kabul gördüğünü ve literatürde önemli bir yere sahip olduğunu göstermektedir.

Şekil 3. İlgili Konuda En Fazla Yayın Yapan On Dergi ve Yayın Sayısı

Şekil 4'te yer alan grafik içerisindeki bilgiler, PPT ve hemşirelik alanında yapılan çalışmaların ülkeler arasındaki iş birliğini ve yayın ağını göstermektedir. Görüldüğü üzere, Çin ve ABD, bu alandaki yayınlarda merkezi bir rol oynarken, İngiltere, Kanada ve Avustralya gibi ülkeler de güçlü iş birlikleri ile öne çıkmaktadır. Daha küçük kümeler ise İtalya, İspanya ve Almanya gibi Avrupa ülkelerinin bölgesel iş birliğine işaret etmektedir. Bu dağılım, PPT'nin küresel olarak kabul gördüğünü ve farklı ülkelerdeki araştırmacılar arasında disiplinler arası iş birliklerini desteklediğini ortaya koymaktadır.

Özellikle Çin'in ve ABD'nin ağıdaki merkezi konumu, bu ülkelerde PPT'nin hem akademik hem de klinik uygulamalarda güçlü bir araştırma odağı olduğunu göstermektedir. Bu durum, Sun ve arkadaşları (2024) tarafından yapılan bir çalışmada, Çin ve ABD'nin PPT'nin yayınlarındaki liderliğinin vurgulanmasıyla uyumludur.¹⁸ Ayrıca, Avrupa ülkelerindeki bölgesel işbirlikleri, kültürel ve sosyal bağlamda PPT'nin uygulanabilirliğini artırma çabalarını yansıtmaktadır. Sonuç olarak, PPT'nin ve hemşirelik alanındaki araştırmalar hem uluslararası hem de bölgesel iş birlikleri yoluyla genişlemekte ve farklı ülkeler arasındaki bilgi transferini güçlendirmektedir. Bu işbirliklerinde, PPT'nin farklı kültürel bağlamlara duyarlı olması ve transkültürel bir yapısının olması uygulanabilirliğinde önemli rol oynamaktadır.⁵

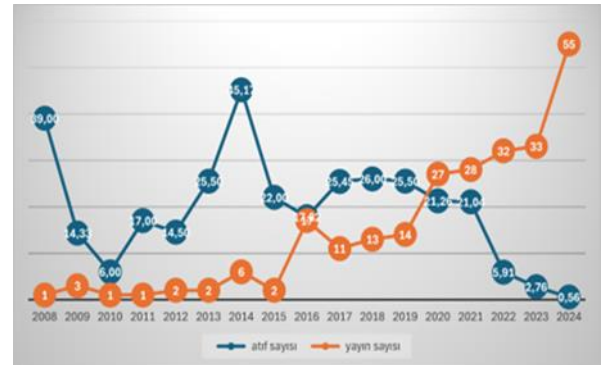

Şekil 4. Ortak Yazar ve Ülke İş Birliği

Şekil 5 incelendiğinde, 2008-2024 yılları arasında PPT temelli hemşirelik alanındaki yayın sayısındaki artış görülmektedir. 2015 yılından itibaren belirgin bir artış gözlemlenmiş ve 2024'te zirveye ulaşmıştır (n=55). Bu artış, PPT'nin hem teorik hem de uygulamalı alanda giderek daha fazla ilgi gördüğünü göstermektedir. Özellikle pandemi sonrası dönem (2020-2024), PPT temelli müdahalelere artan bir ihtiyaç ve bu alandaki araştırmalarda ivmelenme ile ilişkilendirilebilir. Literatürde, PPT'nin bireylerin yaşam kalitesini ve ruh sağlığını artırmadaki etkisi sıklıkla vurgulanmaktadır.¹³⁻¹⁷⁻²⁰ 2020 sonrası artış, pandeminin yarattığı psikolojik etkilerle mücadele çabalarının pozitif müdahalelerin ön plana çıkardığını desteklemektedir. Ayrıca,

teknolojinin gelişimiyle uluslararası iş birliklerinin kolaylaşması, bu artışa katkı sağlamış olabilir. Sonuç olarak, PPT ve hemşirelik alanındaki yayınların hızla artışı, bu disiplinin güncel toplumsal ihtiyaçları karşılamadaki önemini ve etkisini ortaya koymaktadır. Bu eğilim, gelecekte pozitif temelli müdahalelerin hem akademik hem de klinik bağlamda daha fazla benimsenebileceğini göstermektedir.

Şekil 5'te yer alan atıf grafiği ise, hemşirelik alanındaki pozitif psikoterapi temelli araştırmaların yıllık atıf oranlarındaki değişimi göstermektedir. 2013 yılında zirveye ulaşan atıf oranlarının, 2015 sonrası dönemde azalmaya başladığı ve 2024'e kadar kademeli bir düşüş sergilediği görülmektedir. Bu durum, PPT alanındaki erken dönem çalışmaların etkisinin azalmaya başladığını ve alandaki yeni çalışmaların henüz aynı düzeyde bir etki yaratmadığını işaret edebilir. Atıf oranlarındaki düşüş, literatürde sıkça gözlenen "erken etki" fenomeni ile uyumludur; yani, bir alanda yapılan öncü çalışmalar genellikle yüksek atıf alırken, sonraki yıllarda alana olan ilginin doygunluğa ulaşmasıyla bu oran düşebilir. Bununla birlikte, pozitif bakış açısının özellikle pandemi sonrası dönemde yeni araştırma sorularıyla farklı uygulama alanlarına kayması, mevcut literatürün önceki kadar sık referans alınmamasına neden olmuş olabilir. Sonuç olarak, atıf oranlarındaki bu düşüş, PPT temelli hemşirelik araştırmalarının yeniden güncellenmesi ve teorik çerçevelerinin genişletilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır.

Şekil 5. PPT Temelli Hemşirelik Araştırma Sayısının ve Atıf Sayısının Yıllara Göre Sayısının Değişimi

Tablo 1, PPT ve hemşirelik literatüründe öne çıkan yüksek atıf almış çalışmaların genel eğilimlerini göstermektedir. Van Agteren ve arkadaşlarının (2021) meta-analizi, psikolojik müdahalelerin ruhsal iyilik halini artırmada etkili olduğunu kanıtlayarak en yüksek atıfı (n=221) almıştır.¹⁹ Bu, pozitif temelli müdahalelerin kanıta dayalı güçlü bir temele sahip olduğunu ve geniş bir uygulama alanı bulunduğunu göstermektedir. Benzer şekilde, Van Cappellen ve arkadaşlarının (2018) çalışması, olumlu duygusal süreçlerin sağlık davranışı değişiklikleri üzerindeki etkisini vurgulamış, bu da pozitif müdahalelerin davranışsal sağlık alanındaki önemini desteklemektedir.²⁰ Ayrıca, Ruiz-Aranda ve arkadaşlarının (2014) duygusal zekâ ve yaşam memnuniyeti üzerine çalışması (n=116), algılanan stresin bu ilişkiyi nasıl etkilediğini açıklamaktadır.²¹ Kim ve arkadaşlarının (2019) kronik hastalarla ilgili sistematik incelemesi dayanıklılığın hastaların yaşam kalitesine olan katkısını vurgulamaktadır.²² Bu bulgu, PPT'nin hem bireysel hem de toplumsal sağlık bağlamında kritik bir role sahip olduğunu göstermektedir. Ruiz-Aranda ve arkadaşlarının (2014) çalışmaları, sağlık alanında eğitim gören kadın öğrencilerde duygusal zekânın yaşam doyumu ve mutlulukla pozitif ilişkili olduğunu, bu ilişkide algılanan stresin aracı rol oynadığını

göstermiştir. Duygusal zekâ, stresle başa çıkma becerilerini güçlendirerek psikolojik iyi oluşu desteklemektedir. Bu doğrultuda, bireyin güçlü yönlerine ve yaşam dengesine odaklanan PPT yaklaşımı, duygusal zekâyı geliştirmek ve stresi azaltmak için etkili bir çerçeve sunmaktadır.²³⁻²⁴

Drury ve arkadaşlarının (2014) çalışması, Avustralya'daki hemşirelerin merhamet doyumu, merhamet yorgunluğu, anksiyete, depresyon ve stres düzeylerini incelemiştir.²⁵ Bulgular, merhamet doyumunun hemşirelerin ruhsal sağlıklarını olumlu yönde etkilediğini, ancak merhamet yorgunluğunun depresyon ve stresle ilişkili olduğunu göstermiştir. Çalışma, hemşirelerin pozitif psikoloji temelli yaklaşımlarla desteklenmesinin mesleki tatminlerini artırabileceğini vurgulamaktadır. Bu sonuçlar, sağlık profesyonellerinin psikolojik iyilik halini artırmaya yönelik müdahalelerin önemini ortaya koymaktadır. Bu bulgular, pozitif temelli müdahalelerin hem bireylerin ruhsal iyilik hali hem de sağlık profesyonellerinin dayanıklılığı üzerindeki etkisini vurgulamakta ve bu alanda daha fazla araştırma yapılmasının gerekliliğine işaret etmektedir. Ayrıca, yüksek atıf alan bu çalışmalar, PPT'nin hem akademik hem de klinik bağlamlarda güçlü bir etki oluşturduğunu göstermektedir.

Tablo 1. PPT'ye Yönelik Hemşirelik Alanında En Fazla Atıf Alan Beş Yayına İlişkin Bilgiler

Yazar	Atıf Sayısı (n)	Dergi İsmi	Yıl	Makale
Van Agteren, J. ve ark.	221	Nature Human Behaviour	2021	A Systematic Review And Meta-Analysis of Psychological Interventions to Improve Mental Wellbeing
Van Cappellen ve ark.	172	Psychology & Health	2018	Positive Affective Processes Underlie Positive Health Behaviour Change.
Kim, G. M. ve ark.	129	Health & Social Care in The Community	2019	Resilience of Patients With Chronic Diseases: A Systematic Review
Ruiz-Aranda, D. ve ark.	116	Journal of Psychiatric And Mental Health Nursing	2014	Emotional Intelligence, Life Satisfaction and Subjective Happiness in Female Student Health Professionals: The Mediating Effect Of Perceived Stress.
Drury, V. ve ark.	99	Journal of Nursing Management	2014	Compassion Satisfaction, Compassion Fatigue, Anxiety, Depression And Stress in Registered Nurses in A Ustralia: Phase 2 Results

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bibliyometrik analiz, hemşirelik araştırmalarında PPT'nin kullanımına yönelik artan ilgiyi ortaya koymaktadır, özellikle depresyon ve stres gibi psikososyal sorunların ele alınmasında dikkate değer bir potansiyele sahiptir. Çalışma, Çin, ABD, İngiltere, Kanada ve Avustralya gibi ülkelerin

bu alandaki araştırmalara önemli katkılar sunduğunu ve uluslararası iş birliğinin giderek güçlendiğini göstermektedir. Ancak, bu alandaki çalışmaların sayısının hâlâ sınırlı olduğu ve daha fazla araştırmaya ihtiyaç duyulduğu görülmektedir. Pozitif psikoterapinin hemşirelik uygulamaları ve

eğitimine daha fazla entegre edilmesi, bütüncül bakım yaklaşımlarını güçlendirebilir, ruh sağlığı sonuçlarını iyileştirebilir ve hemşirelerin hastalarının psikolojik ve duygusal ihtiyaçlarını daha etkili bir şekilde karşılamalarını sağlayabilir. Gelecekteki araştırmalar, bu müdahalelerin çeşitli hemşirelik ortamlarındaki uzun vadeli etkilerini değerlendirmeye odaklanmalıdır.

Ruh sağlığı hemşireliği, kronik hastalık yönetimi ve mesleki tükenmişlik gibi alanlarda PPT temelli programların yaygınlaştırılması, bu alanlardaki sorunların azaltılmasına katkı sağlayabilir. Ayrıca, PPT temelli müdahalelerin farklı kültürel bağlamlarda uygulanabilirliğini ve etkisini inceleyen çalışmaların artırılması, bu yaklaşımların evrensel faydalarını daha iyi anlaşılmasını sağlayacaktır. Son olarak, PPT müdahalelerinin etkili bir şekilde uygulanabilmesi için standartlaştırılmış protokoller geliştirilmesi, bu alanın bilimsel temellerini güçlendirecek ve uygulama süreçlerini kolaylaştıracaktır. Bu öneriler, psikoterapinin hem bireysel hem de toplumsal düzeyde daha geniş bir etkiye sahip olmasını desteklemektedir.

Araştırmanın Kısıtlılıkları

Bu araştırma, yalnızca Web of Science veri tabanında 28.12.2024 tarihinden önce yayımlanan ve belirli anahtar kelimelerle sınırlı çalışmaları içermektedir. Erişime kapalı çalışmalar dahil edilmemiş, sadece yüksek atıf almış yayınlara odaklanılmıştır, bu da düşük atıf almış ancak yenilikçi çalışmaları dışarıda bırakmıştır. Ayrıca, pozitif psikoterapi ve pozitif psikoloji terimlerinin sıklıkla birbirini yerine kullanıldığı, bu durumun kavramsal netliği azalttığı ve bulguların genelleştirilebilirliğini sınırladığı gözlemlenmiştir. Gelecekte, bu iki kavramın ayırımına odaklanan, kültürel bağlamları ve uzun vadeli etkileri ele alan daha kapsamlı çalışmalara ihtiyaç vardır.

Veri Kullanılabilirliği Beyanı

<https://www.webofscience.com/wos/woscc/sommmary/b6857446-650f-4e3f-95ed7fb8b750bc4-013d0804c6/relevance/1>.

Çıkar Çatışmaları

Bu makalenin yayınlanması ile ilgili herhangi bir çıkar çatışması yoktur.

Yazarların Katkıları

K.G.G araştırma, kavramsallaştırma, veri toplama, biçimsel analiz, düzenleme, denetim, proje yönetimi.

KAYNAKLAR

1. Seligman ME, Csikszentmihalyi, M. Positive psychology: An introduction: American Psychological Association; 2000.
2. Dehnavi SR, Tavakoli G, Montajabian Z. The Effectiveness of positive psychotherapy on pain perception and death anxiety in the elderly. *Aging Psychol* 2020;5(4):321-32.
3. Eryılmaz A. The method of resolving actual conflict in five stages and with five capabilities based on positive psychotherapy: The trust-phal method. *Global Psychotherapist* 2023;3(1):15-24.
4. Sarı T. Pozitif psikoterapi: Gelişimi, temel ilk eve yöntemleri ve Türk kültürüne uygulanabilirliği. *The Journal of Happiness & Well-Being* 2015;3(2):182-203.
5. Peseschkian N. Positive Psychosomatics: Clinical Manual of Positive Psychotherapy: AuthorHouse; 2016.
6. Michalos ACE. Positive psychotherapy. *Encyclopedia of quality of life and well-being research*. 171: Dordrecht: Springer Netherlands; 2014. p. 1-8.
7. Association AN. Code of ethics for nurses with interpretive statements: Nursesbooks. org; 2001.
8. Ko YS, Hyun, M. Y. Effects of a positive psychotherapy program on depression, self-esteem, and hope in patients with major depressive disorders. *Journal of Korean Academy of Psychiatric and Mental Health Nursing*. 2015;24(4):246-56.
9. Meyer PS, Johnson DP, Parks A, Iwanski C, Penn DL. Positive living: A pilot study of group positive psychotherapy for people with schizophrenia. *The Journal of Positive Psychology*. 2012;7(3):239-48.
10. Schrank B, Brownell T, Jakaite Z, Larkin C, Pesola F, Riches S, et al. Evaluation of a positive psychotherapy group intervention for people with psychosis: pilot randomised controlled trial. *Epidemiology and Psychiatric Sciences*. 2016;25(3):235-46.
11. Gülirmak Güler K, Güleç Keskin S, Terzi M. Transformative impact of positive psychotherapy-based hope placement program on life goals and hope level of individuals with multiple sclerosis. *Public Health Nurs*. 2024;41(5):1402-17.
12. Guo YF, Zhang, X, Plummer V, Lam L, Cross W, Zhang, JP. Positive psychotherapy for depression and self-efficacy in undergraduate nursing students: A randomized, controlled trial. *International Journal of Mental Health Nursing*. 2017;26(4):375-83.

13. Güleç Keskin S, Gülirmak K. The effect of positive psychotherapy education on subjective wellbeing among nursing students. *Perspectives in Psychiatric Care*. 2022;58(2):861-70.
14. Öner S, Karaca A, Şişman NY. The Effect of Positive Psychotherapy-Based Resilience Program on Resilience in Nurses: A Study Protocol. *The Global Psychotherapist*. 2024;4(1):32.
15. Donthu N, Kumar S, Mukherjee D, Pandey N, Lim WM. How to conduct a bibliometric analysis: An overview and guidelines. *Journal of Business Research*. 2021;133:285-96.
16. Wood AM, Tarrier, N. Positive clinical psychology: A new vision and strategy for integrated research and practice. *Clinical Psychology Review*. 2010;30(7):819-29.
17. Bolier L, Haverman M, Westerhof GJ, Riper H, Smit F, Bohlmeijer E. Positive psychology interventions: a meta-analysis of randomized controlled studies. *BMC Public Health*. 2013;13:1-20.
18. Sun B, He X, Zhang N. Construction of a novel predictive model for hope level in patients with primary liver cancer from a positive psychology perspective. *Scientific Repor*. 2024;14(1):20016.
19. van Agteren J, Iasiello M, Lo L, Bartholomaeus J, Kopsaftis Z, Carey M, Kyrios MA. Systematic review and meta-analysis of psychological interventions to improve mental wellbeing. *Nature and Human Behaviour*. 2021;5(5):631-52.
20. Van Cappellen P, Rice EL, Catalino LI, Fredrickson BL. Positive affective processes underlie positive health behaviour change. *Psychology & Health*. 2018;33(1):77-97.
21. Ruiz-Aranda D, Extremera N, Pineda-Galan C. Emotional intelligence, life satisfaction and subjective happiness in female student health professionals: the mediating effect of perceived stress. *Journal Of Psychiatric And Mental Health Nursing*. 2014; 21(2), 106-113.
22. Kim GM, Lim JY, Kim EJ, Park SM. Resilience of patients with chronic diseases: A systematic review. *Health & Social Care In The Community*. 2019; 27(4), 797-807.
23. Ruiz-Aranda D, Salguero JM, Fernández-Berrocal P. Emotional intelligence, life satisfaction and subjective happiness in female student health professionals: The mediating effect of perceived stress. *Journal of Psychiatric and Mental Health Nursing*. 2014; 21(2), 106-113.
24. Ruiz-Aranda D, Extremera N, Pineda-Galan C. Emotional intelligence, life satisfaction and subjective happiness in female student health professionals: the mediating effect of perceived stress. *Journal Of Psychiatric and Mental Health Nursing*. 2014; 21(2), 106-113.
25. Drury V, Craigie M, Francis K, Aoun S, Hegney DG. Compassion satisfaction, compassion fatigue, anxiety, depression and stress in registered nurses in Australia: Phase 2 results. *Journal of Nursing Management*. 2014; 22(4), 519-531.